

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre 8 frt — kr.

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár.

Ezenkívül minden egyszeri közlés után 30 kr belyegdíj fizetendő.

Nagy és többször közlendő hirdeményeket árkedezményben részesít a kiadóhivatal.

A „Nyílt tér”-ben közlendő czikkekért szoronként 10 kr fizetendő.

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT

Ifj. Dobay János szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségben, az előfizetések, hirdetések, nyíltéri cikkek stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYT

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A balpárt.

Csupa unalom ezt a sok programbeszédet olvasni. Nincs már olyan, a mit meg nem írtak, nincs már olyan, a mit el nem mondtak. A szélsőbal álláspontja már Istenben boldogult Patay István bátyánk életében ki volt merítve, azért is, rövidségnek okáért, azonképen fejezte ki programját az öreg ur, hogy: „Hunczvt a n...t!” És elég volt abból annyi. Tökéletesen megértették választói, hogy mit sejtett ő az alatt. Míg ma? A sok beszéd mián azt is elfelejtették már, a mit tudtak. Nem úgy az Apponyi-párt. Az legfelebb is a címét felejtette el, mert annál többet nem tudott. Azt azonban tudta, hogy a cím politikai szabadságában nem korlátozza a nemes grótot, a ki ha Budára jelez, Bécsbe indul, sőt kiváltságos stratégiai tudománynak tartja félrevezetni az ellenséget. Hiszen már I. Napoleon használta azt a taktikát, hogy mást irt az ellenség félrevezetésére szánt levélbe, és mást cselekedett, szokás mondása levén: „Ha tudnám, hogy a kalapom sejtí a mit gondolok, kalap nélkül járnék.” Hát a nagy Apponyi is ezt tartja: Beszélni is más, tenni is más. Nincs is olyan ember a tisztelt választók seregében, a ki a nemes gróf intenczióiról csak fogalommal is bírhatna. Az egyetlen, a mit tudni lehet, hogy kezébe akarja kaparintani a hatalmat, de a többi. a politikának, taktikának és diplomatikának mély titka fedi. Annál mélyebb, minél több programot mond, és minél gyakrabban nyilatkozik. Minden program és nyilatkozat poli-geológiai, pártisztematikai lávárteleg, mely alá a nagy szóhányó az ő titkosatos céljainak Herkulánumait takarja, melyek majd sült gesztenyévé petrifikálódván: szerencsések lehetnek a tisztelt választók a jövő század valamelyik felében az ő exczellenciája számára kikaparni. De megérhetjük még azt az időt is, hogy az úgy nevezett „Közjogi ellenzék” az „Első magyar honmentő társulat” címét veszi fel, a mint egyszer neszelni fogja a nemes gróf, hogy a közjogi ellenzékiesség nem illendőképen hódít.

Nagy szerencsétlensége ennek a magyar ellenzéki két árnyalatnak a szélsőség. Egyik mindig beszél, de soha se mondja ki, a mit gondol; a másik mindig többet mond, mint a mennyit gondol. Az egyiknek nem hisznek, a másiktól meg nem kérnek. Mikor egyik-másik szélbali szónok az ő mondókáját megereszti, ezerszer többet ront vele, mint ha egy szót sem szólna. A mig nem szól, addig csak tartják valakinek, de a

mint egyszer huszonkétezer milliózni kezd, vége a respektusnak.

Csak Hermann Ottó tudja, hogy mit cselekszik. Ő bizonyára tudós volt, még mielőtt képviselővé lett volna. És ki tudott róla valamit. Pedig a pókokat már azelőtt tánczoltatta és meg volt írva az ő nemes levelük, az ő leszármazási fájuk, foglalkozásuk, művészetük és művelődési történetük, akár csak most. És ki vett róluk tudomást? De a mint megválasztották Hermant, és elkezdte kiabálni, hogy: Tűz van! tűz van! minden ember azt kérdezte: Hol a tűz? Itt van kérem: „A pókok faunája.” Ára két forint. Kapható Aigner Lajosnál és másutt. Azóta már a harmadik kiadás járja.

És ismét felhangzott a „Tűz van! Tűz van!” És ismét előkerült a halászat könyve! Soha, soha! Egy félvezred alatt nem kelt volna el abból annyi, ha a jeles tudós rossz politikusként fel nem csap. Nos hát neki kifizette magát. Nem ment kárba a fáradsága. De a minthogy egy testtel két nyeret ülni, úgy egy fejjel dupla nagy emberré lenni nem lehe. A Hermann pókaszatának és halászatának a rossz politika ugyan nem árt, de az okos világ előtt annyira mégis elárulta magát a derék tudós, hogy nála nem a pók képezi a motort és a bogarat, hanem a politika. Hogy az Orbán Balázs fináncziája üssön belé!

Ime a két ellenzéki vezérhad! És a tábor? Annak, azt hiszem, mindegy, akár ki épített a vasutat, csak a Patay Pista bá' programját vallhassa és ellenzéki lehessen.

Választások küszöbén.

Kézdí-Vásárhely, 1887. jun. 13.

Még egynehány nap, az előcsatározások napja, s az egész megyében megtörténik az a nagy ütközet, melyet a pártok alkotmányos uton alkotmányos fegyverekkel vívnak meg. Pár nap múlva megnyílnak a választási termek, a székelő nép oda áll az urnához s gyakorolja legszebb alkotmányos jogát, az országgyűlési képviselőválasztást.

Valamint a kagyló kinok között szüli a drága gyöngyöt, úgy a magyar nemzet is sok szenvedés árán jutott drága gyöngyéhez: alkotmányához. Ha tudunk tehát érte szenvedni s dicsőségesen küzdeni, tudjuk azt tisztelni és megbecsülni is.

Szabadelvű alkotmányunk egyik sarkalatos elve, hogy az ország polgárai

szabad meggyőződésük szerint válasszák meg azokat, kik törvényt alkotnak nekik, s hogy ily uton a haza minden polgárának joga legyen az állam kormányzásába közvetlen befolyni.

Szép, magasztos jog ez, s méltó, hogy azt úgy tekintsük, mint legdrágább kincsünket s tisztán, szeplőtlenül őrizzük meg kebelünk mélyében, s ha eljön a nagy nap, gyakoroljuk azt oly ünnepiesen, oly méltósággal, mint azt a székelő nép politikai érettsége, józan gondolkodása megköveteli.

Ünnepnap legyen ez minden választó polgárra nézve, az oly sok drága honfivér árán kivírt alkotmányos szabadság örömmünnepe, melyen minden választó ihletett szívvel, hazafias érzülettel közeledjék az urnához, mert abban egyik legszebb alkotmányos joga van letéve.

A székelő nép, mely évszázadokon mindig első volt a harcban, legyen első a kivírt alkotmánya tiszteletében is, s szolgáltasson egy újabb okot azon magas véleményhez, melyet honfitársai róla táplálnak.

A választás napján szünjék meg a pártviszály, pihenjenek el a pártszenvédek; komoly ünnepélyességgel, higgadt mérséklettel álljon ki-kí az urnához s mindenki úgy örködjék a törvényes rendfentartása felett, mintha saját becsületét őrizné, és egy perczig se feledje senki azt az igazságot, hogy a ki nem tiszteli és becsüli alkotmányát és az azzal járó szent jogokat, nem is érdemli meg azokat.

Választási mozgalmak.

Kézdí-Vásárhely, 1887. június 13.

Benkő Sándor, a kézdí-vásárhelyi szabadelvű-pár egyik jelöltje, mult vasárnap tartotta meg programbeszédét a k.-vásárhelyi tanácsbáz nagytermében. A terem zsúfolásig megtelt hallgatósággal, melyben Benkő Sándor ur párthívein kívül a más két jelölt hívei is képviselve valának. A szót először Szócs József polgárm. ur, a szab.-e.-párt érdeműs elnöke vette fel, tartván egy igazán hazafias szép beszédet. Az alkotmányról szólva, elítelte a királyt, mit a közönség felállva zajosán, lelkesülten ismételt, s ezután a jelen választási mozgalmakra térvén át, higgadságra, testvéries egyetértésre intette a választókat. Előadta, hogy a szabadelvű-párt a maga kebeléből két jelöltet állított fel, kik közül már Molnár Józsiás ur elmondotta programbeszédét, Benkő Sándor ur a mai napot tűzte ki, hogy választóinak politikai hitvallásáról beszámoljon. Kéri tehát a gyű-

lést, hogy Kovács Dániel és Nagy Sámuel urak személyében egy köldöttséget menesszen a jelölt ur után. Benkő S. ur a köldöttség élén a gyűlésteremben megjelenven, zajos éljenzéssel fogadtatott. Programbeszédét, melyet mai számunkban közlünk, a választók helyeslése és éljenzése által ismételtlen megszakitva, erőteljes férfias hangon s nagy hatással adta elő. A programbeszéd általában minden pártira rokonszenves, megnyugtató hatással volt s ezt elég szépen bizonyítja az, hogy az egész beszédet egyetlen ellenséges hang nem zavará meg, a mint ez ilyenkor nem egyszer szokott előfordulni. Általában a megjelent nagy közönség magartatása minden tekintetben dicséretet érdemel. Nem akarván a szabadelvű-párt egyik jelöltje mellett sem különös állást foglalni s csupán a párt érdekeit védelmezvén, ezuttal is csak az események szigorú elmondására kívánunk szorítkozni. Ezen szempontból indulva ki, ép úgy óvakodunk véleményt mondani a Benkő Sándor ur beszédéről, mint annak idejében nem tettük a Molnár Józsiás uréról. Lapunkban mindkét beszéd közölve lett s a bírálatot a közönségre bizzuk. De e mellett a párt érdekét tartva szem előtt, kötelességünknek ismerjük a programbeszédnek a regale megváltásra vonatkozó részéhez hozzá szólni. Ismeretes előttünk, hogy mily kényes kérdés minálunk a regale, s hogy mily szívósan ragaszkodnak városunk polgárai ebbeli jogaikhoz, ugyanazért legkevésbé sem csodálkozunk, ha Benkő Sándor ur szavait félremagyarázza, az ellenzék kortesczélra használta fel. Benkő Sándor ur beszédében mint új jövedelmi forrásra utalt a regalenak államilag leendő megváltására. Köztudomású dolog, hogy az erre vonatkozó törvényjavaslat készen van s csak arra várnak vele, hogy az ország oly helyzetben legyen, hogy a megváltási összeget előállithassa. — Az állam ezen törvényjavaslat szerint megváltja, megvásárolja egyesektől a regale-jogot jó pénzén s azután kezeli maga. Benkő Sándor ur csak erre hivatkozott beszédében, ő a regale elidegenítéséről nem szólt és nem szólhatott s következésképen az ily irányú hírek nem tekinthetők egyébnek, mint kortes-fogásoknak.

A program bevégeztével felhangzó zajos éljenzések csillapultával ismét Szócs József polgármester ur tartott egy lelkes záró-beszédet s aztán a gyűlés a jelöltet és a polgármestert éltetve oszlott szét.

— Kovácsnáról írják lapunknak, hogy Kovács Károly, az orbai járás volt képviselője, folyó hó 12-én tartotta meg beszámolóját csekélyke kis közönség előtt. A beszámoló kurtán-furcsán megtörtént, mert nem is volt sok, miről beszámolni; akár e két szóval kifejezhette volna: jöttem s mentem! Természetesen éljenzés is volt, s hogy minden megtörténjék egy füst alatt, hamarosan fel is léptették „jelöltnek”, s mi fő, volt neki bátorsága az egész megye közvéleményével daczolva, elfogadni a jelöltséget. Igazán szomorúan jellemző, hogy mennyire félre lehet vezetni a jámbor népet s betakarni szemét, hogy ne lásson. Hát nincs ember, a ki felvilágosítaná a népet a marosvásárhelyi eseményekről, mik oly súlyosan kompromittáltak a jelölt urat? hát nincs, a ki meg-

mondja a hívó népnek, hogy magát itéli el, midőn érdemetlent biz meg, hogy őt a törvényhozában képviselje?! Mindenesetre vigasztalásul szolgál, hogy csak egy csekély töredék, egynehány proletár, egynehány elégtelen ember képezi azon pártot, mely Kovács Károly reménytelen ügyét támogatja sok zajjal, de kevés reménységgel. Az értelmiség és a vagyonos osztály nagy részben br. Szentkereszty Béla jelölt és kisebb részben Szeremley mellé sorakozik. A viszonyok jelenlegi állásában biztosan remélhető, hogy br. Szentkereszty Béla az abszolút többséget megkapja.

— A kézdijárási kerületben Lázár Mihály megérvén azon dicsőséget, hogy róla beszéltek, kezdi megérni azt a szomorú állapotot, hogy kezdenek nem beszélni róla. A mesterségesen cselekedett hírek jelöltségéről lassanként kezdenek letűnni a felszínről neki, akarva, nem akarva, a jól megérdemelt nyugalmába kell vonulnia. Végre is be kell látnia, hogy a megyében nincsen számára hely. Hjah! a nép kegye változandó; ma lesújtja azt, kit még tegnap felemelt. A visszalépés ugyan még eddig hivatalosan nincs kimondva, s még maig is akar képviselő lenni, de az a baj, hogy mások nem akarják. Ilyen körülmények között — ha Lázár Mihály meggondolkozik s nem akar alapos és biztos meggyőződést szerezni arról, hogy népszerűsége teljesen lejár s visszalép — a szabadelvű-párt jelöltje, br. Kemény Gábor, fog egyhangulag megválasztatni. Különben, mint értesülünk, Lázár Mihály ur jelenleg Csikmegye egyik kerületében indult szerencsét próbálni. Ott megválaszthatják, mert nem ismerik. Az isteni gondviselés örökadjék a derék csikiak felett!

Benkő Sándor szabadelvűpárti képviselő-jelölt programbeszéde.

(Elmondotta vasárnap június 12-én a kézdijárási helyi tanácsház nagytermében.)

Tisztelt polgártársak!

Igéretemhez híven eljöttem önök elébe röviden vázolni azon elveket, melyeket eddig követtem és ezután követni fogok.

Mielőtt arra térhetnék, nagyjában leírom ama politikai viszonyokat, melyekben élünk s melyekkel, mint meglevő körülményekkel, feltétlenül számolnunk kell.

Általában a haza magyarajku lakosai egy politikai elvet vallunk, mely nem egyéb, mint egy boldog, hatalmas Magyarország megteremtése.

Közösen éltetjük közös eszményképünket; mindnyájan akarunk egy Magyarországot, nagyot, hatalmast, miként az Mátyás alatt vala, midőn az adott szó még szent volt s azt hitványul áruba nem bocsátá a magyar; akarunk egységes államot a modern állam minden követelményeivel; akarjuk azt, hogy Európa számoljon velünk.

S ha e gondolatok, e tépelődés eredményeként ajkunkról elszáll a szó: „éljen a haza!” — egyszerre a lelkesedés, a bánat s végzetlen fájdalom fogja el keblünket, s tán egyben kimondani sem tudnók, hogy miért, pedig jól tudjuk azt, mert a távoli dicső multra visszatérve, csak örvendhetünk, de ez örömet még percze sem élvezhetjük, fölébredt a szép álomból a rideg valóság; fáj szívünk, de nem azért, hogy egy nemzetnek két országa van, de fáj azért, mert az országunk annyi nemzetisége van, hogy 16 millióból 7 millió beszélünk az édes anyanyelvén s ama más ajku 9 milliónak sem szíve, sem lelke velünk együtt nem érez.

De mi bizunk, mi hiszünk. Hogy is ne hinnénk? Hisz bennünk, a népben, a költő szavai szerint a hitnek oly gazdag kincse van, hogy azt még annyi istentelenség sem volt képes kimeríteni soha.

E hit s az ezen alapult erős akarat mellett el kell érjünk egykor, hogy a boldog és hatalmas Magyarország hegyeit és rónáit csak egy nép fogja lakni: a magyar.

Önálló, független Magyarország! mely benn gazdag és erős, künn hatalmi szavával tekintélyt parancsol! Ez minden igaz magyar embernek legszebb álma, legfőbb vágya, s míg e cél elérésére a remzse egy része rohamosan, addig a más, higgadtabb rész a

lassu, de biztos haladás útján törekszik eljutni. Ez képezi a szabadelvű és függetlenségi párt politikájának alapját.

Egyik most, másik később, békében, előkészítve akarja megkezdeni az igaz, a szent harcot.

Való, hogy szép az önbizalom, de ki tulbecsüli erejét, elhagyva a józan mérsékletet, az csak egyenetlen harcra száll, melyben valójában gyengébb fél lévén, bukni kell. A nemzet életében 10—12 év nem számol s ki egy nemzetnek létét dobja könnyelműen oda, azt elítélni lehet, de sajnos, csak későn, akkor, midőn a legnagyobb bünt, a hazaárulás bűnét követte el.

Mi nem ez utat követjük; mi nem meggyünk párbajra Istennel; mi nem kísértünk, nem hívjuk fel magunk ellen az elemeket, hogy az magával sodorjon.

Ki ne tudná azt, hogy északon egy óriás birodalom lesi ama pillanatot, hogy hagyományos világhódító politikáját követve, minket eltiporjon? Határainkon a félelmes ellenség s benn a mesterségesen felszított nemzetiségi kérdések, s kérdem, hogy kívánhatja-e azt egy józan gondolkodású ember, hogy most szakadjon meg azon kápos, mely a monarchia másik felével összeköt? Állíthatja-e valaki azt, hogy Magyarország 8 millió idegen ajku s nem épen testvéries érzelmű lakosával a jelenlegi politikai viszonyok között fenttarthassa magát? Így vagyunk egy hatalmas birodalom, egy hatalmas hajónak törzse, mely büszkén daczol a hullámokkal; ugy lennénk egy kis csónak, melyet az első vihar elsodorhatna. Bátran elmondhatom, sohasem volt nagyobb szüksége Magyarországnak az Ausztriával való közöség fenntartására, mint a jelen válságos viszonyok között. Tekintsük tehát a független, önálló Magyarország eszméjét egyelőre egy szép eszményképnek, egy kedves reménynek, melyen lelkeink egész szeretetével csüngjön minden hazafi, de tudjon vární, tudja heves vágyait zabolázni. Ezt parancsolja a józan okosság, ezt kívánja hazánk érdeke.

A fokozatos haladás, a bölcs mérséklet van felírva azon zászlóra, melyet a szabadelvű-párt fenn lobogtat, s én is büszkén vallom, hogy e zászló alatt fogok harcolni, s erősen meg vagyok győződve, hogy a lassu, de fokozatos haladás biztosan célhoz vezet s egykor teljesülni fognak a költő jószavai: „Még jöni kell, még jöni fog egy jobb kor, mely után büszgő imádság epedez százazrek ajakán.” Mert annak a nemzetnek, mely oly erősen akar, hisz és bizik jövőjében, elveszni nem lehet, nem szabad soha.

A zászlóra, melyet pártunk lobogtat, az egyenlőség is írva van.

Tudnunk kell azt, t. polgártársak, hogy a törvényhozáshoz nálunk három tényező (faktor) kell, u. m. a nép, a főrendek és a király.

A nép és király közé be volt ékelve folyton a magyar főemes. Ő adta át szavunkat a trónnak; mily lú visszhangunk volt, megmutatta az 1848-ik év.

S vajjon nem Tisza Kálmán érdeme az, hogy e látszólagos egyenlőség valóságos egyenlőséggé tétetett?

Nem ő volt-e, ki szakítva ez ösdi rendszerral, hercegeink, grófiaink és báróink mellé a polgári érdemet ültet, behíva a polgárokat a főrendek közé, hogy legyen majd, ki közlünk megmondja a királynak, az első magyar embernek, mit ohajt tántoríthatlan hű népe.

Elhanyagolt közigazgatásunkat nem ohajtja-e — az ellenzék legerősebb támadásai mellett is — bevinni a biztos rév felé? Nem erre mutat-e legújabb törvénye is?

Nem a bagatell-törvény olcsóságával hivat-e fel a nemzet egy művelt osztályát harcra maga ellen?

Közös panasznunk, hogy iparunk pang; és ez valójában igaz is, mert erről nemcsak mi, hanem egész Európa panaszkodik, s a leg hatalmasabb kereskedő- és iparállam, Angolország, már ezelőtt bizottságot nevezett ki, mely megállapítaná e pangás okát, s hova dőltek másfélvli kutatás és tapogatózás után ki, s az pedig igazán egyhangú eredmény volt, egy szóban: „tultermelés”.

Mi rendesen a vasut hiányában keressük az okot, pedig hiába, mert az a vasut,

melyet Románia fölünk át nem vesz, csak inséget, nyomort hoz mireánk, hegyről völgybe szakadó patak lesz, mely fenn kiapad, alant pedig a meder megtelik, termékenyítve a völgyet. Terményeinket nyersen elviszik mind, s midőn egészen kiszákmányoltak, maradunk a szárazon, azok pedig, mig más ily forrásra akadnak, örvendenek a jöllétnek; nem mondom tovább, hisz mindnyájan tudjuk, hogy az a patak nem fog hegynek folyni soha. Addig, mig e baj forvoslása bekövetkeznék, látjuk, hogy kormányunk munkát adni igyekszik s ez alatt — Istennek hála — már-már megteremtették a piacot, hol kész munkáinkat elfogadják.

S hát pénzügyeink? Szerencsétlen ország! Ha ugy állanánk, mint fiaid egy része mondja, már rég a sirban volnánk.

Mióta szerencsés valék hallhatni városunk ellenzéki jelöltjeit, a deficit minden új időszak alkalmával 1000 millióval gyarapodott. Hallva őket, önkénytelenül zsebünkhöz kapunk, vajjon ott még egy zsemyére valóra akadunk-e?

Én, tisztelt polgártársaim, szeretném ugy az én pártom, mint az ellenzék képviselőitől mindig a tiszta igazságot hallani. Nem takarni el semmit, de nem valódni igazságtalanul senkit, ez a képviselő első kötelessége. Ha az országnak adósságai vannak, ne takarják el, de ne ámsítsák a népet hamis adatokkal, hanem mondják meg az igazságot, nem hallgatván el azt is, hogy a kormány mire fordította azt, mert másképen látjuk a dolgokat, ha azoknak mindenik oldalát megmutatják nekünk, s másképen, ha csupán egy felét látjuk. Ha egy kis gazdasághoz kezdünk is, be kell azt ruháznunk s ahhoz pénz kell; hát egy oly nagy háztartáshoz, minő a magyar államé, hogyne lenne szükség nagy összegekre, hogy egy modern állam követelményeinek megfelelő, a polgárok anyagi és szellemi haladásának feltételei meglegyenek?

Engedjék meg, hogy az adósságokhoz hozzászólva egy pár könnyen megérthető adatot felhozzak. 1846-ban 33 km. vasutunk van, az abszolút kormány 1847. — illetve 9-től — 1857-ig épít 592 kilométer vasutat méregdrága gazdálkodásával; ugyanannyi, tehát 10 évi időközben mi építettünk 1867-től 1876-ig hétszer annyit, azaz 4592 klmrt. Az abszolút rendszertől a vasuti gazdaságunkat megölő kamatbiztosítási rendszert örököltük, t. i., hogy ha nem nyer a vállalatot vasut, ugy kötelezzük magunkat arra, hogy 5 vagy 6% perczentet beruházott tőkéje után megadunk a vállalkozóknak: mondhatnók, hogy miért váltotta meg az állam hát akkor vasutainkat; tette volna, de 12 százalékkal, minő rosszul abban az időben, állottunk nem tehette, de tette azt. Az 1876-ik év végéig épült vasutaink 702 millió 200,000 frtba kerültek, az ezután épültek ismereteselek előttünk.

Ezen milliókat nem fizethetjük magunk ki, e vasutak a jövő nemzedéket is hordozzák, méltó tehát, hogy annak terhet viseljük is, s azon ugy szólva ne ingyen utazzanak, kifizeti az már ma megváltva maga magát.

Itt van az adósság tehát, mert vasutat építeni — jól tudjuk, uraim — adóból, építeni nem lehet.

Kapcsolatosan pénzügyeinkkel, hadügyünket kell felemlítenem. Elismeri maga az ellenzék, hogy a közös hadserget most megbontani — midőn tavasztól őszig nem tudjuk, melyik perczben kell egy esetleges hadjáratra indulnunk — nem lehet.

Az e téren felmerült kiadásainkat ma minden párt egyhangulag szavazza meg, a mint az legutóbb a népfelkelésre szánt 50 millió póthitelnél látnuk; de ki merné megtagadni azt, midőn szomszéd államaink folyton fegyverkeznek, hisz azt ma joggal hazaárulónak bélyegeznők.

Kinek ne fájna, hogy 250,000 a munkaerő teljében levő 20—23 éves emberünk, ugy szólva mint munka és keresetképtelen, a kevésbébb keresetképes itthon levők által tartatik. Hisz az egy évben 75 millió napszám, mely 50 kr-ával is 37½ m. frt, s még ráadva az átlagos 50 kr tartást ruhában, fegyverben, hisztben 75 m. különbséget csinál a nemzetgazdasági tőkében,

S ha most 5 frtos kabát helyett 25 frtosba mennénk bele, ugy 50 m. helyett 250 milliót fizetnénk, ha volna honnan.

Jól tudom, mennyit szokás ígérni, ez ígéreteknek alapját ohajtottam redukálni a valóság felé, ez alap, mint az állam előfeltételeinek keretén belül, kérhetünk, munkálhatunk, munkálni kötelességünk, megjegyezve azt is, hogy e munkálkodás, e kérésnek nem szabad más irányt venni soha, mint az országos politika irányát, mert az ugy, ha minden vidéknek külön kíváncsalmait teljesítették, az állam testét darabolná szét, particularizmussá válnék, mely a nemzetiségek aspiratioinak nyújtana végeredményben legnagyobb mérvben tápot.

Ezek előrebocsátása után határozott kifejezést adok annak, hogy a székelység kíváncsalmait particularis érdekek nem tekintetem, nem tekinthetem soha, mert a minő mérvben erősödünk mi, ugyanolyan mérvben erősödik az állam, mint a valódi Magyarország; ama fán, melyet Magyarországnak nevezünk, mi nem hajtás vagyunk, mely ha elvész is, nem vonja a fa kivésését maga után, de gyökér és törzs, mely ha kivész, többé gyümölcsöket hajtani nem fog soha. E tudatban, e meggyőződésben ohajtok tehetségemhez mérten adandó alkalommal munkálni oda, hogy iparunknak keleti természetes piacunk felé ut nyitassék, közlekedési eszközök, vasut-építés által, hogy így kereskedelmünk hivatásához mérten a kelet és nyugat egybekötő kapcsa legyen.

S minthogy ama fejlett kereskedelmet kellő képzettség nélkül szükségképen más vónna ki kezeinkből, gyűjtögetett filléreinkhez járuljon maga az állam szakiskolák állításával, hagyjon fel szomszédos községünk Brassó folytonos dédelgetésével s valójában a székelységnek szánt drágán fenntartott iskoláját adja nekünk, mert amott a már fel-emelt kereskedés és iparral, ha jövedelmét gyarapítani fogja is, de azzal egységes népet nem erősít, nem támogat soha.

Nemzetünk sokkal inkább földmívelő lévén, karolja fel a mezőgazdaságot, emelje a szeszipart, hogy így annak jótékony hatását közvetlenül a mezőgazda érezhesse.

Egyenes adóink oly mérvben terhelők, hogy annak tőkéje a föld már többet ki nem bírhat a tőke megtámadása nélkül, keressen új jövedelmi forrást a regale megváltásával, mely már évtizedek vajadásával a községek ólasi kárára ma-holnap elértéktelennítettik, ennek alapján állítsa be az államháztartásban a mérleget, ne várja be azt, hogy a pénzpiacz vonuljon vissza, mely csak hanyatlásunkat idézné feltétlenül elő.

S minthogy mi ha nem grancsárok is, de katonanép vagyunk, katonák olyanok, kik századokon át örököltük apáról fiúra e hajlandóságunkat: mondhatnám, értünk születeit az, vegye föl ujlag a kormány katonai nevelői intézetünket, hisz a Székelyföldön csak a hegyek ormai pirultak a felkelő naptól, de nem a székely fegyverek gyávaságától.

S ha gyermekeink egy részét katonának neveljük, bizonyára fognak azok annyit szerezni becsületben a harczmezőn, mennyit a katonai határőrvidekből származott magas állású katonáink idegen ajk, idegen szív, idegen érzélemmel a mi vérünkön szerezni akartak.

Végül foglalják hálás köszönetem a türelemért, mellyel megajándékozni szívesek voltak, s ha nem indokolám azt, hogy miért léptem e helyre, vegyenek pártfogásukba s az ezt kérdőnek vigyák meg, hogy én is Kézdj-Vásárhely város szülötte, polgára vagyok.

SZEMLE.

Politikai hírek. Az állami tisztviselők illetményeinek szabályozása érdekében kiküldött vegyes bizottság legközelebről tárgyalás alá veszi azon tervezetet, mely a különböző fizetési mérvek arányosítása és a lakás-pénzviszonyok helyi viszonyok figyelembevételével való szabályozása iránt a pénzügyminisztériumban kidolgoztatott. — Az ideai deficit fedezésére, a póthitel és a katonai rendkívüli szükségletek fedezésére megsza-

vazott 5%-os magyar papíráradék utolsó részletére is optiót gyakorolt már a Rothschild-csoport. A törvényhozásilag megszavazott 32 millió pénztári készlet illető hitel-műveletet a pénzügyminiszter valószínűleg csak ősszel fogja végrehajtani, miután az elhelyezésre jelenleg semmi szükség nincs. — Az osztrák-magyar, német és orosz uralkodók idején találkozásáról szóló híreket Berlinből egyelőre alaptalanoknak jelentik ki, mert a tekintetben még semmi lépés nem történt, bár nem tartják valószínűtlennek, hogy a találkozások esetleg mégis meg fog történni. — A szerb kormány lemondását a király elfogadta.

A bolgár emigránsok s a szláv kultur-egylet. Mint Bukarestből írják, az odessai „szláv egyesület” havi 30 rubel segélyt ad az Odessában tartózkodó bolgár emigránsoknak. Igazi uri segély. Az oroszbarát emigránsok azonban nem lévén megelégedve ez összeggel, szövetségetk az egyesületnek néhány vezetőjével s tömegesen beiratkoztak a tagok közé oly célból, hogy majorizálva a közgyűlést, megbuktassák az eddigi választmányt, s havi 40 rubelt szavaztassanak meg maguknak. Miután a terv nyilvánosságra jött s a régi választmány megakadályozta a bolgárok belépését, van most harag.

Osztrák-magyar-német kereskedelmi, illetőleg tarifa szerződés. Széchenyi Imre gróf berlini nagykövetség értesítette a német kormányt, hogy az osztrák és a magyar kormány kérészek egy kereskedelmi, illetőleg tarifa-szerződés megkötése végett tárgyalásokba bocsátkozni. Előreláthatólag most már a tárgyalások Németországgal a legközelebbi idő múlva megkezdődhetnek. Míg azonban ez alkudozások döntő stádiumba nem lépnek, addig aligha fognak a Romániával már hazamosabb idő óta a kereskedelmi szerződésre vonatkozólag megszakított alkudozások felvételni, annál kevésbé, mert Románia részéről semmi hajlandóság sem mutatkozik.

Tanúgy.

Csia György iskolálatogató a járásában levő iskolák megvizsgálásáról következő jelentéseket terjesztett be az eredményről a kir. tanfelügyelőséghez.

Nagyságos kir. Tanácsos és Tanfelügyelő Ur!

Folyó hó 18-án a zabola és páva községi vegyes fiú és leány elemi iskolákat megvizsgálván, az eredményről jelentésemet hivatalos tisztelettel teszem meg:

a) Zabola községben a jelen tanév 1886. október 4-én vette kezdetét, de a legjobb időszakban jelen év március 15-től április 18-ig, kanyaró-betegség terjedése miatt szünetelt a tanítás, fel lévén az iskolaszék által az iskola oszlatva.

A kanyaró betegség és utóbajai ma is szenvedésben tartják az iskola növendékeinek egy részét, és részint épen e miatt, részint pedig marhapasztoroltatásért ma 87 növendék hiányzik az iskolából, miután 190 beiratkozottból csak 103 jár iskolába.

Jelzettem ok miatt az előirt tananyagok nem lehettek teljesen felolvasva és feldolgozva. Egyébiránt tekintetbevételevel amakörülményeknek kellő szellemi előhaladás mutatkozik a 6. osztályra beosztott zabolai vegyes elemi községi iskolában.

Anyagi oldalát tekintve az iskolának, tisztelettel megjegyzem, hogy mind külső, mind belső berendezése megfelel a törvényes követelményeknek; ki kell emelnem, hogy Háromszékmegye és a Magyar korona Országai új felosztás szerinti térképei és egy számológép, valamint a természettani eszközök merőben hiányozván, ezek beszerzése elvitáztalan szükséges.

b) A pávai községi vegyes iskolában a már jeleztem betegség miatt szintén szünetelt a tanítás 1887. február 12-től március 10-ig. S minthogy a betegség utóbbjai itten sem kerültek ki a gyermekeket, ma 32 növendék nem látogatja 74 közül az iskolát; nagyon természetes, hogy az elmaradásra befoly azon általán sán elharapódzott körül-

mény is, hogy az iskola nagyobb növendékeit a szülők felhasználják marhaőrzésre.

A 6. osztályba beosztott növendékeket két iskolai helységben két tanító vezeti meg lehetőséssel. Az egyik iskola belső berendezése csak annyiban hiányos, hogy természettani eszközök nincsenek.

Általában mindkét község iskoláira nézve megjegyzem, hogy a tisztaságra nem nagy gond van fordítva; a tantermek alsó padlái piszkosak, surlásnak semmi nyoma sincs rajtuk.*

Nagys. kir. Tanácsos és Tanfelügyelő Ur! Mint iskolálatogató megvizsgálván a kövászai elemi népiskolákat is, van szerencsém jelentésem az eljárás eredményéről megtenni.

a) Az államilag segélyezett községi finiskola 6 osztályra van beosztva 3 jeles tanerővel. Az iskolahelyiségek egymástól távol, három különböző helyen vannak, a mi nagy hátrányára van a szellemi előhaladásnak; a belső berendezés teljesen kielégítő.

A tanítás 1886. október 4-én vevén kezdetét, akadálytalanul folyt, mignem a „kanyaró” betegség terjedése miatt jelen év április 2-án fennakadván, május 13-ig szünetelt; most újból rendes mederben van a tanítás. A 134 beiratkozott mindennapos iskolánövendékből tényleg iskolába jár 119; a hiányzó 15 növendékből egy rész ma is beteg, más rész a szegény szülők által mezei munkára szorítottatott.

Sajnosan kell megjegyeznem, hogy az ismétlő növendékek elfogattak az iskolába járától és a tanítás ezekre nézve megszünt.

A zárvizsgák megtartása még nincs meghatározva, azonban a közhangulat június hó 12-két javasolja határidőül.

b) Az állami leányiskola szintén 6 oszt. van beosztva, 3 jeles tanerővel, ezenkívül egy női ipar osztálylyal kibővítve, külön tanítónő vezetése alatt.

A tanítás ezen iskolánál is 1886. október 4-én kezdetet meg és betegség okán szünetelt 1887. április 2-től május 9-ig. A beiratkozott 136 leány növendék közül 112 gyakorolja a tanulást; 24 hiányzik, részint szolgálatba lépés, részint a községből eltávozás és betegség miatt. A zárvizsgák ideje nincs még kitűzve, de az intézők nézete szerint június 19-ére esik.

Az iskola belső berendezése első helyen áll az orbai járás községei között.

Az iskolaépület csinos és drága, de életveszélyesség jelei mutatkoznak benne; a nagy tanterem alsó padlózata annyira meghajlott és mozog, hogy közvizsgák tartására nem használhatik fel. Az iskolahelyiség bekerítése diszessé tette a telket, és az épületeknek is fényt kölcsönöz; csak az nem szép, hogy a szegény vállalkozók maig sem kapták meg az államtól a vállalati összeget.

Az ismétlő leány növendékek közül jelenben 24 veszen részt a női iparoktatásban.

c) A gör. keleti felekezeti iskolában a község felső részében maig is uralgó himlő miatt nem kezdetett meg az április 4-én beszüntetett tanítás.

Kovácsnán, 1887. május 24.

Különfélék.

— Személyi hír. Br. Szentkereszty Stephán, K.-Vásárhely város díszpolgárja, egy-letti ügyekben több napig itt időzvé, f. hó 15-én Zágonba utazott.

— Halálozás. Alesernátoni Damokos Árpád, a fényes nevű székely Damokos család egyik reményteljes ifjú sarja, általános tisztelt és szeretett ifjú, f. hó 10-én életének 28-ik évében meghalt. Temetése az egész vidék nagy részvéte mellett f. hó 14-én ment végbe. Áldás és béke poraira!

— Módosított alapszabály. A k.-vásárhelyi ifjuság önképző köre ezelőtt csaknem egy évvel egy alapszabályt nyújtott be a magas miniszteriumhoz megerősítés végett. Fajdalom, az alapszabályon oly módosítást kívánnak, melyet egy korábbi miniszteri rendelet tartalmaz, s e rendeletet sem a kir. törvényszék, sem a tanács irattárában megtalálni lehet.

* Targyalmas miatt készt.

Szerk.

hetetlen. Az elnökség mindent megtenne, de eredménytelenül. Nagyon sajnós, hogy e szép hivatású egyesület működését meg nem kezdheti s ily kicsinyes okokért egy egész fiatal nemzedék szellemi ereje pang.

— Hymen. Kézdivásárhelyi Fejér Bogdán addótsit kedden tartotta esküvőjét hátszegi Kocowvsky Klementin kisasszonnyal. Szerencsét kívánunk e frigyhez!

— Lapunk egyik számában egy nyilatkozat jelent volt meg „Többen” aláírással, melyben a szabadelvű-párt több tagja tiltakozott az Eötvös bevonulása alkalmával rendezett tüntetés ellen. Erre 62 választó polgár aláírásával egy válasz adatott be szerkesztőségünkbe, melyben az aláírók kinyilatkoztatják, hogy ők csak annyiban tüntettek, hogy Molnár Józsiás urat saját jelöltjüket éljenzették. Ezen kívül ezen válasz sok dicsőretet is halmoz nevezett jelöltjére. Minthogy lapunk, mint a szabadelvű-párt közlönye, magának a pártnak és nem egyes személyeknek érdekeit szolgálja, az igazság érdekében nem tartottuk helyesnek, hogy most, a választások előtt pár nappal, pártunk egyik jelöltjét a másik rovására emeljük; a válasznak egész terjedelmében nem adhatunk helyet, hanem igenis készségesen felajánlottuk, hogy a közleménynek az ügy érdemére vonatkozó részét a személyekre vonatkozó részlet kihagyásával, tért engedünk. Ezen ajánlatunk nem fogadtatván el, a válasz visszavetett s külön lenyomatban jelent meg. Szükségesnek tartottuk ezen ügyet a maga valóságában nyilvánosságra hozni, nehogy követett magatartásunkért — téves információk alapján — bármely párt is a részrehajlással vádoljon. Különben, a mint értesültünk, ezen válasz után egy viszonzás is fog következni.

— Új lendület a helybeli önkéntes tűzoltó-egylet kebelében. A nyár folyamán a budapesti tűzoltó-egylet egy tanító-mestert fog díjlatlanul leküldeni, ki a rendszeres tűzoltászatot betanítja. A szükséges tárgyak beszerzésével Szabó Dénes tanácsos, egyleti szertárnok, Tóth Géza és Benkő Gyula vannak megbízva. Hisszük, hogy ez új intézkedés új életet ad egyesületünknek.

— Halálozás. Gyergyóditrói ifj. Puskás Lajos gyergyószentmiklósi szolgabírói joggyakornok, Csikmege tiszteletbeli aljegyzője folyó hó 9-én délután 5 órakor hágymában elhalt. Egyike volt Csikmege legreményteljesebb gyermekeinek, ki 27 éve daczára a közigazgatás nehéz pályáján annyi tehetséget és tapintatot, a társadalomban pedig annyi előrelátást és önfeláldozást tanusított, hogy helye Gyergyóban hosszú időközön át üres maradt. A fájdalomtól megtört szülők és testvérek a legjobb fiut és testvért, barátait pedig az önfeláldozó barátot siratják benne. Legyen áldva édes emléke örökké.

— Értesítés. A háromszékmegyei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet növendékeinek f. tanévi közvizsgálata július 4-én d. e. 8—12-ig, d. u. 3—6-ig az intézet helyiségében fog megtartatni. Tisztelettel kéretnek az alapítók, érdeklődők, pártfogók és testületek, hogy ez értesítésünket tekintsék meghívásnak s külön meghívásra nem várva, e zárvizsgán megjelenni sziveskedjenek. Az intézet iskolaszéke nevében, Kézdi-Vásárhelytől, 1887. június 15-én, Székely János ref. pap, isk. széki elnök. Nagy Károly isk. széki jegyző.

— Altörjén, mint lapunkat értesítik, a sertések hullani kezdettek egy hét óta, mi a szegény népünknek nézve nagy csapás.

— Az „Ország-Világ” 24-ik száma ugy taltalmának változatosságával, mint szép képeivel egyaránt meglep. Május szellemes tárczája, „A kétarcu ember”, a választásokat illusztrálja, Dengi Jánostól egy csinos költeményt, Szépfaludy Ö. Ferencztől „A fekete kastély” című elbeszélést, Tompa Kálmántól, a napokban elhunyt fiatal író „Véráldomás” című sikerült balladáját, Malonyay Dezsőtől kisebb beszélyt, Tolnaitól regényt közöl. Ismertető czikkében a postatakarékpénztárról mond tanúságos dolgokat egy szakértő; a hétről Prizma ír, ezen kívül az élénken szerkesztett rovatok, s a szép képek egész sora kínálkozik. A képek közül

megemlítjük Munkácsynak „Az otthon maradtak” című megkapó népies genreképét, Thury Gyulának eredeti rajzát, Deák Ferencz holt tetemének átszállítását stb.

Piaczi árak

Kézdi-Vásárhelytől, június 8-án.

Buza (tisztá)	hektóliterenkint	5 frt 80 kr.
„ (elegy)	„	— frt — kr.
Rozs (tisztá)	„	3 frt 80 kr.
„ (elegy)	„	— frt — kr.
Arpa (tisztá)	„	3 frt — kr.
„ (elegy)	„	— frt — kr.
Zab	„	1 frt 95 kr.
Törökbuza	„	4 frt 50 kr.
Kása (köles)	hektóliterenkint	8 frt — kr.
„ (árpa)	„	24 frt — kr.
Borsó	„	5 frt — kr.
Lenese	„	10 frt — kr.
Fuszulyka	„	4 frt — kr.
Pityóka (legszebb)	„	1 frt 30 kr.
Marhahús	kilogr.-kint	— frt 32 kr.
Disznóhús	„	— frt 36 kr.
Juh-hús	„	— frt — kr.
Szalonna	„	— frt 60 kr.
Faggyu (nyers)	„	— frt 20 kr.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru-és értéktőzsdén,

június 14-én.

Magyar aranyjáradék 6%	—
Magyar aranyjáradék 4%	102.30
Magy. papíráradék 5%	88.10
Magyar vasuti kölcsön	151.25
M. keleti vasuti államköt. I. kibocs.	97.75
M. keleti vasuti államköt. II. kibocs.	127.50
M. keleti vasuti államköt. III. „	115.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	104.50
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	104.25
Temes-bánati földteherm. kötvény	104.50
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	104.25
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	104.50
Horvát-szlavon földteherment. kötv.	—
Magyar szőlődézmá-váltásigkötvény	99.—
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	122.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	122.75
Osztrák járadék papirban	81.50
Osztrák járadék ezüstben	82.50
Osztrák járadék aranyban	112.75
1860. államsorsjegyek	137.50
Osztrák-magyar bankrészvény	883.—
Magyar hitelbank-részvény	287.50
Osztrák hitelintézet-részvény	284.60
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.95
20 frankos arany	10.06
Német birodalmi márka	62.35
London (2 havi váltókért)	127.05
20 márka arany	12.46

Felelős szerkesztő:

Ifj. Dobay János.

Kiadó tulajdonos:

Ifj. Kovács Dániel.

2-3

Eladó

3 darab fiatal jó faj fejős bivalborjuval.

Bővebb felvilágosítást nyerhetni Kézdi-Vásárhelytől Tamás András állatorvos urnál.

Sz. 1000. con. 1996. tkkvi

1887.

Arverési hirdetményi kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvénzék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy id. Jakab István végrehajthatónak Lázár László és Forró Albert végrehajtást

